

ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE EEN CIRCUSBELEID**MEMORIE VAN TOELICHTING****A. Algemene toelichting****1. Samenvatting**

Het 'Decreet betreffende de ondersteuning van de circuskunsten in Vlaanderen' van 21 november 2008 erkende, en dat voor het eerst, de specificiteit van de circussector. Het bood vanaf dat moment kansen op gerichte ondersteuningsmogelijkheden zowel aan circusartiesten (al dan niet in opleiding), traditionele familiecircussen en circusfestivals. Het beleid kwam tegemoet aan de nood om een eigen identiteit als circussector op te bouwen en te groeien naar een divers Vlaams circuslandschap. Ook de subsidiëring van een Circuscentrum kaderde binnen het nieuwe circusbeleid en kreeg als opdracht om circus in Vlaanderen en internationaal te bevorderen, te ondersteunen en te promoten.

Na tien jaar kan worden vastgesteld dat de ondersteuningsmogelijkheden, definities en afbakeningsprincipes van het decreet van 21 november 2008 niet langer zijn afgestemd op de realiteit. Het decretale kader is momenteel eerder een rem dan een motor voor de dynamiek in de circussector. De huidige regelgeving biedt te beperkte ontwikkelings- en profileringskansen en onvoldoende stimulansen tot professionalisering. Dit zijn net de dingen die het Vlaamse circus vandaag nodig heeft om te groeien als kunstdiscipline.

De beleidsnota cultuur 2014-2019 gaf de verdere ontwikkeling van het circusbeleid als volgt aan:

"De kracht van het Circusdecreet is dat het alle vormen van circus samenbrengt, zich richt op zowel amateur- als (semi-)professionele circuskunstenaars en de aandacht voor de sector beleidsmatig stevig heeft verankerd. Zo ontstond de jongste jaren in Vlaanderen, naast de rondtrekkende traditionele nomadische circussen, een nieuwe circusgeneratie met voorstellingen die de grenzen opzoeken van allerlei podium- en andere kunsten, zoals theater, dans, hedendaagse muziek en multimedia.

Circus is van nature laagdrempelig, participatief, gemeenschapsvormend en educatief en daardoor een ideale invalshoek om te werken met moeilijk bereikbare doelgroepen. Ik wil deze jonge bloeiende sector bijkomende mogelijkheden bieden op vlak van creatie en (internationale) spreiding van Vlaamse circuskunsten."

Dit ontwerp van decreet streeft naar een geïntegreerd circusbeleid dat de volledige keten van circuseducatie, -creatie tot -presentatie omvat, zowel voor amateurs als voor professionals. Hierbij is het de bedoeling om versnippering te vermijden en een éénduidig en efficiënt ondersteuningsbeleid te ontwikkelen.

Het heeft eveneens tot doel om de sector stimulansen te bieden tot verdere professionalisering en om nieuwe ontwikkelings- en profileringskansen te creëren.

Hiervoor maakt het ontwerp van decreet structurele ondersteuning mogelijk door de introductie van circuswerkplaatsen, de inkanteling van de circusateliers en verduidelijking van de opdrachten van het Circuscentrum.

Projectmatig maakt het ontwerp van decreet meerjarige ondersteuning mogelijk voor creatie en spreiding van circuskunstproducties en voor festivals.

Individuele ontwikkeling van circuskunstenaars wordt via beurzen geregeld.

Internationale spreiding van circusproducties wordt administratief vereenvoudigd.

2. Situering

2.1 Historiek en aanleiding

Tot de jaren tachtig was de crisis in het circus een algemeen fenomeen in Europa: geen inhoudelijke vernieuwing, weinig publiek en zwakke economische resultaten. Rond 1980 zorgden nieuwe artistieke impulsen (in eerste instantie vooral vanuit het buitenland) voor een sterke positie van verschillende grote klassieke circussen over heel Europa en ruimer.

In Vlaanderen vertaalde zich dat zowel naar de rondtrekkende traditionele nomadische circussen, de vele kleine compagnies die nieuwere vormen van circustheater brachten, allerlei straattheatergezelschappen die circuskunsten centraal stelden, net zoals de typische circusateliers voor kinderen en jongeren in het amateurcircuit.

Een circusbeleid krijgt in Vlaanderen pas voorzichtig vorm vanaf eind jaren '70. Vanaf dan waren er contacten tussen de administratie Cultuur en vertegenwoordigers van de circuswereld. Na onderhandelingen met toenmalig minister van Cultuur Rika De Backer werden in 1978 de Vlaamse circussen opgenomen in de lijst van culturele manifestaties van het ministerie van de Nederlandse Cultuur. Zo was er ook de oprichting van een actiegroep S.O.S.-Circus begin jaren tachtig, van de vzw Nationaal Circus van Vlaanderen eind jaren tachtig en het ondernemen van enkele specifieke ondersteuning voor nomadische circussen in de jaren negentig. De doelstelling van opeenvolgende cultuurministers was om aan te sturen op een circusvriendelijk klimaat, het in beeld brengen van circus als een vorm van volkscultuur, het tegengaan van buitenlandse piratencircussen en het bevorderen van de samenwerking. In 1998, onder het cultuurministerschap van Luc Martens, kreeg Circus Ronaldo de titel "Cultureel Ambassadeur van Vlaanderen". Ondanks deze inspanningen kwam het nog niet tot een systematische ondersteuning van circuskunsten in Vlaanderen.

In 2002 sloot de Vlaamse regering een afsprakennota met zeven circussen en ging men van start met een verhoogde ondersteuning en een promotiecampagne om de bestaande Vlaamse, nomadische circussen extra kansen te geven. Ondanks deze inspanningen bleef de traditionele circuswereld met problemen kampen. De toenemende concurrentie in de vrijetijdsector, de verscherpte concurrentie binnen de eigen beroepsgroep, de versterkte aandacht voor het dierenwelzijn, die uiteindelijk in 2007 tot een 'wilde-dierenvrij' Vlaams circusbeleid leidde, zorgden er voor dat de rondtrekkende familiecircussen het financieel moeilijk hadden.

De invoering van een eigen Circusdecreet zorgde in 2008 voor een duidelijk kader waarbinnen de circuskunsten zich konden ontwikkelen en voor een stijging van de beschikbare middelen. Het decreet maakte groei binnen de sector mogelijk met een toenemend aantal nieuwe artiesten, gezelschappen en festivals tot gevolg.

Het decreet werkte eveneens professionalisering van de circuskunstenaars in de hand: semi-professionelen professionaliseerden, subsidies maakten het mogelijk om te (over)leven van circus, enkele traditionele nomadische circussen vernieuwden zich en steeds meer jongeren stroomden door naar hogeschoolopleidingen in binnen- en

buitenland. Zij konden nadien niet alleen bij bestaande gezelschappen aan de slag gaan maar gingen ook zelf collectief of individueel creëren.

Wanneer we de resultaten van 10 jaar Circusdecreet bekijken dan zien we dat het wetgevend kader aan het circus een stevige 'boost' gaf.

De sector kreeg en greep kansen maar hierdoor ontstonden ook nieuwe noden en verwachtingen namelijk bestendiging, continuering, vernieuwing en professionalisering van de circuswerking. De voorliggende decretale stap is noodzakelijk opdat deze nog kwetsbare sector zich kan versterken en verankeren in het ruimere Vlaamse en internationale cultuurveld.

Met dit ontwerp van decreet willen we dus beter kunnen inspelen op de hedendaagse noden van een bloeiende en groeiende circussector.

2.2 Onderzoek naar het belang van aanpassing van het Circusdecreet

In 2015 werd gestart met het proces waarbij werd afgetoetst in welke mate het Circusdecreet van 2008 moest aangepast worden om bijkomende mogelijkheden te creëren voor de Vlaamse circuskunsten.

Diverse mogelijkheden werden daarbij overwogen, gaande van de integratie van de Circuskunsten in het Kunstendecreet, over een bescheiden aanpassing van het bestaande decreet tot een optimale vernieuwing van het bestaande decreet .

Uiteindelijk werd er, in overleg met de circussector en de beoordelingscommissie circus voor het laatste gekozen.

De kracht van het Circusdecreet is de diversiteit ervan. De regelgeving houdt rekening met zowel de amateur als de professionele artiest, het nieuwe circus naast het traditionele circus. Dit zorgt ervoor dat de creativiteit op verschillende niveaus kan gedijen met een ruime (actieve) participatie van liefhebbers van circus. Een wijziging van het Circusdecreet kan worden aangegrepen om die sterkte te verbreden en te verdiepen.

De Vlaamse circussector, op de traditionele circussen na, is een jonge sector in volle ontwikkeling. De sector is er de voorbije jaren in geslaagd om een eigen identiteit te ontwikkelen, maar heeft vandaag nog een fragiele positie binnen het ruime culturele veld. De sector heeft een enorm groeipotentieel en moet daarom ook de komende jaren voldoende kansen krijgen om zich binnen haar eigen decretaal kader verder te ontplooiën, te organiseren, te professionaliseren en te profileren. Het circus van nu zit op een kruispunt van traditie en vernieuwing. Beide elementen zijn daarbij even waardevol.

2.3 Doelstelling Circusdecreet

Met dit ontwerp van decreet bouwt de Vlaamse Overheid verder op de fundamenten van het Circusdecreet van 2008. Dat decreet stelde zich als doel om de circuskunsten in Vlaanderen te stimuleren, te ondersteunen, kansen op ontwikkeling, ontplooiing en groei te bieden en daardoor de omvang, de kwaliteit van de circuskunsten te vergroten, te verbreden en te verdiepen.

Het huidige ontwerp van decreet onderschrijft nog steeds deze doelstelling maar wil de invulling en de uitvoering hiervan bijsturen door het versnipperde circuslandschap onder te brengen in één decretaal kader, de kwaliteit en de nood aan professionalisering te versterken, een antwoord te bieden op de groeiende dynamiek in de circussector en structureel ondersteuning te voorzien voor alle facetten van een geïntegreerd circusbeleid

met bijzondere aandacht voor de jonge, startende circuskunstenaar, maar ook voor een aantal ondertussen gevestigde compagnieën en festivals. Als we terugkijken naar de ontwikkeling van de Vlaamse hedendaagse dansscène, hebben voorbeelden als Les Ballets C de la B/Alain Platel, Ultima Vez/Wim Vandekeybus en Rosas/Anne Teresa De Keersmaeker terecht heel wat betekend. Ook de ontwikkeling van circus heeft dergelijke ijkpunten nodig.

3. Inhoud

3.1. Actualiseren van algemene definities en principes

Aan de oorspronkelijke definities in het huidige decreet worden nieuwe definities van circusateliers, circuswerkplaatsen, beurzen, maar ook van deelnemersuren, project- en werkingssubsidies toegevoegd.

Daarnaast zullen natuurlijke personen (voor individuele subsidiëring) en (privaat- en publiekrechtelijke) niet-commerciële rechtspersonen (voor projectmatige en structurele subsidiëring) een subsidieaanvraag kunnen indienen in het kader van dit decreet. Op die manier wordt komaf gemaakt met de vermelding van een groot aantal verschillende rechtspersoonlijkheden in de regelgeving en kan worden ingespeeld op actuele ontwikkelingen inzake coöperatieve rechtsvormen.

Door de hoofdstukken of subsidielijnen van het Circusdecreet van 21 november 2008 te vergelijken met de functies van het kunstendecreet (productie, presentatie, participatie, reflectie en ontwikkeling) kan worden vastgesteld dat het Circusdecreet in hoofdzaak de functies 'productie' en 'presentatie' ondersteunt. Een grote lacune in de circusregelgeving is het ontbreken van mogelijkheden om in te zetten op de functies 'ontwikkeling', 'reflectie' en 'participatie'. Zo kunnen circusartiesten en -gezelschappen die nood hebben aan tijd en ruimte om zich artistiek te ontwikkelen, te verdiepen, te heroriënteren zonder te moeten werken naar een concreet resultaat, nergens terecht. Zo reflecteert de circussector over specifieke circusthema's, -voorstellingen zeer sporadisch. Zo zijn circusateliers voor de ondersteuning van hun educatieve programma's en sociaal circus projecten aangewezen op andere regelgevingen...

Naar analogie met het kunstendecreet en het decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk, wordt de functiegerichte benadering geïntroduceerd in het Circusdecreet. De bestaande subsidielijnen en -methodes op dit moment echter al volledig verlaten, zou aangezien het een prille, fragiele sector betreft, een brug te ver zijn.

Daarom wordt voor de subsidielijnen circuswerkplaatsen, circuscreaties, circusfestivals en circusateliers bepaalde functies als kerntaken ingeschreven. Elke subsidieaanvraag wordt getoetst aan een aantal kwaliteitscriteria, die afhankelijk van de subsidielijnen waarop de subsidieaanvrager intekent, anders worden ingevuld.

Voor de verduidelijking van de respectievelijke kerntaken hanteren we de functie-definities van het kunstendecreet en de educatieve functie van het decreet sociaal-cultureel werk:

- ontwikkeling: het ontwikkelen of begeleiden van de circuspraktijk, talent, carrière en oeuvre. Het proces, het onderzoek en het artistieke experiment primeren op een concrete output;

- productie: het creëren, realiseren en spreiden van circuskunst;
- presentatie: het delen van het gecreëerde en geproduceerde circuswerk met een publiek;
- participatie: het ontwikkelen en toepassen van visie, concepten en processen die bijdragen tot de participatie, zowel als actieve deelname aan circuskunst als het confronteren met circuskunst, met aandacht voor maatschappelijke en culturele diversiteit;
- reflectie: de reflectie en kritiek op circuskunst en het stimuleren en toegankelijk maken van die reflectie. Deze functie wordt toegevoegd aan de kerntaken van het Circuscentrum (praktijkontwikkeling).
- educatie: doelgericht opzetten van leeromgevingen die het leren door individuen, groepen of gemeenschappen mogelijk maken en bevorderen;

3.2. Creëren van circuswerkplaatsen

Het ontwerp van decreet wil ruimte maken voor circuswerkplaatsen. Een circuswerkplaats schept in de eerste plaats een artistieke context, waarin het verlangen om te creëren centraal staat. Het zijn naast productgerichte ook procesgerichte organisaties, die een belangrijke ondersteunings- en stimuleringsopdracht krijgen. In het circusveld is er nood aan plekken waar een circuskunstenaar, los van enige resultaatsverbintenis kan experimenteren, zijn artistieke denkwijze kan onderzoeken en uitproberen. Circuswerkplaatsen bieden circuskunstenaars fysieke ruimte om nieuw materiaal te ontwikkelen en te presenteren aan een publiek.

De circuswerkplaatsen moeten ook internationaal een voortrekkersrol oppakken en permanent aandacht hebben voor binnen- en buitenlandse samenwerkingsverbanden. Idealiter zijn zij ontmoetingsplekken waar kruisverbanden worden gelegd en bieden zij de mogelijkheid om residentieel te verblijven.

Een circuswerkplaats moet in staat zijn om in te zetten op volgende kerntaken: creatie, presentatie, ontwikkeling en participatie. Deze functies kunnen divers ingezet vanuit de missie van de organisatie en hoeven dus niet met dezelfde intensiteit ingevuld worden. Het blijft belangrijk dat deze organisaties voldoende dynamisch aan de slag kunnen en het artistieke proces in al zijn aspecten kunnen stimuleren en ondersteunen.

Van de circuswerkplaatsen wordt niet verwacht dat zij de circusartiesten ook op zakelijk vlak ondersteunen. Daar bestaan andere organisaties voor (Circuscentrum, Cultuurloket).

Naar analogie met andere cultuurdecreten kan de Vlaamse Overheid structurele subsidies toekennen voor een periode van vijf jaar. Voor de toekenning van structurele subsidiëring zullen organisaties een beleidsplan moeten indienen. Het werken met beleidsplannen laat organisaties reflecteren over de missie, de visie, de doelstellingen en het zakelijke aspect van de werking en maakt plannen op lange termijn mogelijk.

3.3. De circusateliers in het Circusdecreet inbedden

De circusateliers, die voor veel kinderen en jongeren een eerste kennismaking zijn met circus, zijn een belangrijke actor in het circusveld. Met hun aanbod bereiken ze jaarlijks zo'n 35.000 kinderen en jongeren en dat aantal stijgt elk jaar. Ondanks de groei die de ateliers de voorbije jaren doormaakten, blijft de vraag groter dan het aanbod.

De kerntaak van de circusateliers is circuseducatie. Zij zijn de humus van waaruit circustalent doorstroomt naar het hoger onderwijs in "Ecole Supérieure des Arts du Cirque" te Brussel en in het buitenland en kiest voor een professionele loopbaan. Daarnaast zijn zij, omwille van hun lage toegangsdrempel, betekenisvol als sociaal-educatieve speler. Circuseducatie is immers een ideale werkvorm om heel diverse doelgroepen te prikkelen tot zelfontwikkeling, zowel lichamelijk als geestelijk. Er bestaan circus-motorische lessen voor ouders en peuters, circuslessen voor mensen met een beperking...enz. Een bijzonder onderdeel van de externe samenwerkingsacties van circusateliers zijn sociaal maatschappelijke circusprojecten: 'sociaal circus'. Hier wordt circus als middel ingezet om bijzondere doelgroepen te bereiken te laten participeren. Sociaal circus is in volle groei, niet enkel in Vlaanderen, maar ook internationaal.

De circusateliers worden momenteel structureel gesubsidieerd op basis van het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid en in beperkte mate via het Circuscentrum. Projectmatig zijn deze ateliers aangewezen op diverse kanalen. Het ontwerp van decreet biedt de kans om de ondersteuning van de circusateliers te centraliseren binnen het sectordecreet en de professionalisering van de circusateliers verder te stimuleren. De circusateliers zelf kiezen er voor om zich te profileren als circusorganisaties en niet als jeugdwerk- of sportorganisaties. Binnen de Vlaamse context van dit decreet is het wel de bedoeling dat de circusateliers voldoen aan een aantal kwantitatieve (instapnorm) en (vooral) kwalitatieve criteria. De keuze om een ondergrens van 10.000 uren in te bouwen is gebaseerd op het feit dat we met dit decreet ateliers van een zeker schaalgrootte voor ogen hebben zodat ze met voldoende ondersteuning verder kunnen professionaliseren. Kleinschaliger initiatieven zullen ook beroep kunnen doen op subsidie zoals voorzien in het bovenlokaal cultuurdecreet, dat net voor dit soort organisaties de nodige mogelijkheden wil bieden voor ondersteuning van bijzonder bovenlokaal initiatief.

Gelet op deze nieuwe subsidielijnen in het Circusdecreet worden de circusateliers in de toekomst uitgesloten van structurele subsidiëring op basis van het decreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid. Dit ontwerp van decreet sluit niet uit dat circusateliers nog wel een beroep kunnen blijven doen op projectmatige subsidies binnen andere decreten waaronder de projectregeling voorzien in het decreet jeugd- en kinderrechtenbeleid.

De praktijkondersteuning van het circusveld met inbegrip van de kleinere lokale en bovenlokale circusateliers blijft een Vlaamse verantwoordelijkheid die behoort tot de opdracht van het Circuscentrum. Het gaat in de toekomst niet meer over het verlenen van projectsubsidies door het Circuscentrum.

Naar analogie met andere cultuurdecreten en de circuswerkplaatsen kan de Vlaamse Overheid structurele subsidies toekennen voor een periode van vijf jaar. Voor de toekenning van structurele subsidiëring zullen de circusateliers een beleidsplan moeten indienen. Het werken met beleidsplannen laat organisaties reflecteren over de missie, de visie, de doelstellingen, het doelpubliek en het zakelijke aspect van de werking en maakt plannen op lange termijn mogelijk.

3.4. Projectsubsidies voor creatie en spreiding

Binnen dit ontwerp van decreet kan de Vlaamse Overheid subsidies toekennen voor projecten met een duurtijd van maximaal drie jaar. Door het principe van "meerjarigheid" toe te laten worden duurzaamheid en langetermijndenken verder gestimuleerd.

Circusartiesten of -compagnieën maken vaak maar om de drie jaar een nieuwe creatie en hebben niet de cultuur (en dat is ook internationaal zo) om zich vast te hechten aan één gezelschap. Compagnieën worden opgericht maar verdwijnen ook weer. Een meerjarig traject maakt het in elk geval mogelijk om de artistieke kwaliteit te bevorderen en expertise op te bouwen inzake techniek, spreiding, bijscholing.

Circuscreaties hebben meestal een andere ritmiek dan een reguliere kunstproductie: een jaar voorbereiding en training, spelen en meerdere jaren nationaal en wereldwijd toeren. Meerjarige projecten zijn ook een antwoord op de verdere ontwikkeling van het sociaal circus dat met bijzondere doelgroepen, in wijken en buurten vooral procesmatig aan de slag gaat.

In dit ontwerp van decreet maken we het ook mogelijk dat de projectaanvrager zowel de productie als het (primaire) spreidingsplan in één aanvraag kan bundelen. Dit is niet alleen inhoudelijk vanzelfsprekend maar betekent ook minder planlast voor alle betrokken partijen.

3.5. Projectsubsidies voor festivals

De circusfestivals zijn uitgelezen presentatieplekken voor het diverse pallet aan circusproducties. Met deze specifieke subsidielijnen beogen we diverse profielen van festivals te erkennen en te ondersteunen. We kennen kleine en grote festivals, typische stadsfestivals, festivals waar alleen creaties worden getoond, festivals waar er ook wordt gecoproduceerd al dan niet met plaatselijk en of jong talent ...

Binnen dit ontwerp van decreet kan de Vlaamse Overheid subsidies toekennen voor presentatie voor maximaal drie jaar. Dit geeft voor de festivalorganisatoren de keuze om aan zijn festivalconcept te bouwen en biedt tegelijkertijd door de projectmatige aanpak de noodzakelijke zuurstof tot vernieuwing en dynamiek.

3.6. Ondersteunen van een Circuscentrum

Binnen dit ontwerp van decreet wordt de opdracht van een Circuscentrum als steunpunt voor de circuskunsten geherdefinieerd. In principe kunnen meerdere organisaties indien zij menen in aanmerking te komen er voor kiezen om een beleidsnota in te dienen. Er wordt echter slechts een organisatie gesubsidieerd die de rol van steunpunt opneemt. Om versnippering te vermijden is het uitdrukkelijk de bedoeling om de middelen bij een organisatie te centraliseren die de sector ondersteunt. Het is niet efficiënt om de middelen over meerdere organisaties te spreiden.

De taakstelling van Vlaamse steunpunten werden in het kader van de bovenbouwvoering op elkaar afgestemd. De sectorsteunpunten hebben veel gelijke rollen, maar afhankelijk van de eigenheid van hun sector is het belangrijk om hun kerntaken zo maximaal mogelijk op elkaar af te stemmen en via heldere beheersovereenkomsten (afgestemd met de beleidsperiodes van de respectievelijke decreten) te differentiëren in de accenten die daarin gelegd worden specifiek voor elke sector.

In het Vlaamse Regeerakkoord van 2014-2019 wordt aangegeven dat middelen voor ondersteunende structuren (koepels, federaties, steunpunten) efficiënt en doeltreffend moeten worden, met een sterkere nadruk op de missie, de meerwaarde, het gewenste effect op het terrein en de finaal gerealiseerde meerwaarde door deze structuren. In het kader daarvan liep er de afgelopen jaren een traject rond de bovenbouw, de zogenaamde

“Bovenbouwoefening”. Bedoeling van deze oefening was te komen tot een meer eenduidige, generieke en afgestemde taakstelling van de bovenbouw, waar ook de ondersteunende organisaties toe behoren. Dit betekent voor het Circuscentrum dat:

- de kerntaken zo veel als mogelijk worden afgestemd op de sectorale steunpunten (Kunstenpunt, Faro en Socius).
- de aanvraag voor werkingssubsidies wordt behandeld door een afzonderlijke beoordelingscommissie;
- dat een beheersovereenkomst wordt afgesloten die gelijk valt met de beleidsperiode in het decreet;
- de sector wordt betrokken in de evaluatie van de werking van het Circuscentrum, zodat de acties in de aanvraag voor werkingssubsidies goed aansluiten bij de noden van het veld;
- voor de leden van het bestuursorgaan gelijke cumulatie regels worden ingesteld;
- éénzelfde indexregime wordt voorzien.

3.7. Ontwikkelingsgerichte beurzen

Ontwikkelingsgerichte beurzen moeten de ontwikkeling van beloftevolle kunstenaars ondersteunen. Circustalent uit Vlaanderen krijgt hierbij de kans om, al dan niet internationale, bijscholingen en stages te volgen. Ontwikkelingsgerichte beurzen worden toegekend aan circuskunstenaars bij wie de mogelijkheden tot ontwikkeling positief worden ingeschat. Er is dus sprake van een concreet verwachtingspatroon.

Als financiële tegemoetkoming kan een deel van de verblijf- en studiekosten worden ingediend. Indien het om een internationale opleiding gaat dan kunnen ook de reiskosten worden toegevoegd. Opleidingen die thuishoren binnen het reguliere onderwijscircuit passen niet langer in dit kader, daarvoor bestaan binnen het onderwijs andere beurssystemen.

Het begrip circuskunstenaar mag hier ruim worden geïnterpreteerd: ook circusdramaturgie of specifieke cursussen die te maken hebben met circustechniek kunnen in aanmerking komen voor subsidiëring.

3.8. Internationale reiskosten

Het is eigen aan circuscompagnieën en circusgezelschappen dat ze rondtrekken en grenzen oversteken, veelal meerdere jaren met dezelfde creatie.

Zij kunnen dus onveranderd punctuele ondersteuning voor internationale reiskosten aanvragen.

4. Kwaliteitsbeoordeling

Binnen het ontwerp van decreet worden de beleids- en beoordelingscycli van de diverse subsidielijken zoveel als mogelijk op elkaar afgestemd.

Het ontwerp van decreet kiest ervoor om voor de kwaliteitsbeoordeling van de projecten voor creatie en de festivals enerzijds en de beoordeling van de structurele subsidies aan circusateliers en circuswerkplaatsen anderzijds te werken met één beoordelingscommissie. Voor de beoordeling van het Circuscentrum wordt een andere beoordelingscommissie samengesteld.

5. Relatie tot EU regels qua staatssteun

De Europese staatssteunregels zijn alleen van toepassing wanneer de begunstigde van een maatregel een "onderneming" is. Volgens vaste rechtspraak van het Hof van Justitie dient een onderneming te worden omschreven als "elke eenheid die een economische activiteit uitoefent, ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd". Uit de mededeling van de Commissie van 19 mei 2016 betreffende het begrip "staatssteun" in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (2016/C 262/01), gepubliceerd op 19 juli 2016, blijkt dat bepaalde activiteiten op het gebied van cultuur en instandhouding van cultureel en natuurlijk erfgoed op niet-commerciële wijze worden georganiseerd en dus niet-economisch van aard zijn.

Overheidsfinanciering van die activiteiten vormt dan ook mogelijk geen staatssteun. De Europese Commissie is van mening dat overheidsfinanciering van een activiteit op het gebied van cultuur of instandhouding van erfgoed die kosteloos toegankelijk is voor het brede publiek, een zuiver maatschappelijke en culturele doelstelling dient die niet-economisch van aard is. Evenzo doet het feit dat bezoekers van een culturele instelling of deelnemers aan een activiteit op het gebied van cultuur of instandhouding van erfgoed, die openstaat voor het brede publiek, een financiële bijdrage moeten leveren die slechts een fractie van de reële kosten dekt, niet af aan het niet-economische karakter van die activiteit, omdat die bijdrage niet kan worden beschouwd als een echte vergoeding voor de geleverde dienst (punt 34 van de mededeling). Daarentegen dienen aldus de Europese Commissie activiteiten op het gebied van cultuur of instandhouding van erfgoed die overwegend worden bekostigd met bezoekers- of gebruikersvergoedingen of met andere commerciële middelen (bijv. commerciële tentoonstellingen, bioscopen, commerciële muziekkuitvoeringen en festivals en kunstacademies die overwegend worden bekostigd met onderwijsgelden) als economisch te worden aangemerkt. Evenzo dienen activiteiten op het gebied van instandhouding van erfgoed of cultuur die uitsluitend ten goede komen aan bepaalde ondernemingen — en niet aan het brede publiek (bijv. de restauratie van een door een particuliere onderneming gebruikt historisch pand) — in de regel als economisch te worden aangemerkt (punt 35 van de mededeling). Overheidssteun voor ondernemingen vormt alleen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag indien deze "de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalst of dreigt te vervalsen" en "voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt". De Europese Commissie vermeldt in punt 197, b) van de hogervermelde mededeling van de Commissie betreffende het begrip „staatssteun” als voorbeeld van overheidssteun die het handelsverkeer tussen de lidstaten niet ongunstig kon beïnvloeden "culturele evenementen en entiteiten die economische activiteiten verrichten, waarbij het weinig waarschijnlijk is dat deze gebruikers of bezoekers van een vergelijkbaar aanbod in andere lidstaten zullen aantrekken. De Commissie is van mening dat alleen financiering voor grote en gerenommeerde culturele instellingen en evenementen in een lidstaat waarvoor buiten de thuisregio ervan breed promotie wordt gevoerd, het potentieel heeft om het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig te beïnvloeden."

Overeenkomstig de hogervermelde mededeling van de Commissie betreffende het begrip "staatssteun" zijn de regels van staatssteun niet van toepassing op een groot deel van de activiteiten die gesubsidieerd worden op basis van dit ontwerp van decreet, aangezien het geen economische activiteiten betreffen. Het gaat dan om activiteiten die kosteloos of tegen een fractie van de kostprijs beschikbaar zijn. Het overgrote deel van de steun die

wordt verleend op basis van dit ontwerp van decreet heeft dan ook niet het potentieel om het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig te beïnvloeden.

Aangezien het evenwel niet volledig uit te sluiten valt dat een beperkt aantal van de onder dit decreet gesubsidieerde activiteiten als economisch te beschouwen zijn én het potentieel hebben om het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig te beïnvloeden worden in het ontwerp een aantal bepalingen toegevoegd aan het decreet die verwijzen naar de "verordening (EU) nr.651/2014 van de commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard".

De steun zoals toegekend in het ontwerp valt onder de doelstellingen en activiteiten vermeld in artikel 53, punt 2, a tot en met f van deze verordening en is bijgevolg verenigbaar met de interne markt en van aanmelding vrijgesteld. Het ontwerp van decreet zal overeenkomstig deze verordening ter kennis worden gegeven aan de Europese Commissie. De bepalingen zijn in het ontwerp ingevoegd in artikel 4 en artikel 7.

6. Advies Raad van State en strategische adviesraad

6.1 Advies van de SARC

De adviesraad bracht op 14 september haar advies uit. Het advies van de SARC maakt een onderscheid tussen een aantal algemene opmerkingen en een aantal punctuele punten.

6.1.1. Algemene opmerkingen

De SARC stelt vast dat er geen evaluatie voorzien is in het decreet en vraagt om een periodieke evaluatie te voorzien.

Dergelijke evaluatie is inderdaad niet opgenomen en lijkt me weinig zinvol. Het spreekt immers voor zich dat decreten continu bekeken worden in het licht van veranderende uitdagingen, omgeving en veld.

De SARC stelt vast dat er geen budgetverhoging voorzien is, enkel een budgetverschuiving door de toevoeging van de middelen voor de circusateliers uit het decreet Vernieuwd Kinder- en Jeugdrechtenbeleid alsook een verschuiving van provinciale middelen en waarschuwt ervoor dat een nieuw decreet als dynamiek en toename van initiatieven en subsidievragers kan leiden tot verdeling van de subsidiepot in kleinere delen. Op termijn dringt zich een budgetverhoging op, aldus het advies van de SARC.

Het nieuwe decreet moet in eerste instantie toelaten dat organisaties en artiesten in de circussector een regelgevend en subsidiërend kader hebben dat nauwer aansluit bij hun behoeften en bij de huidige situatie van het circusveld. Vermits het decreet pas in voege gaat vanaf 1 januari 2021 doe ik nu geen uitspraken over het budget.

De SARC vraagt in een derde punt de mogelijkheid te voorzien om kleinere circusateliers (i.c. ateliers die het voorgestelde minimum van 10.000 deelnemersuren in het voorafgaande jaar niet halen) in het decreet in te kunnen laten stappen.

De keuze om een ondergrens van 10.000 uren in te bouwen is gebaseerd op het feit dat we met dit decreet ateliers van een zeker schaalgrootte voor ogen hebben zodat ze met voldoende ondersteuning verder kunnen professionaliseren. Kleinschaliger initiatieven zullen ook beroep kunnen doen op subsidie zoals voorzien in het bovenlokaal cultuurdecreet, dat net voor dit soort organisaties de nodige mogelijkheden wil bieden voor ondersteuning van bijzonder bovenlokaal initiatief.

Naast de verlaging van de 10.000 uren norm vraagt de SARC wel om de ateliers die boven de norm zitten wel de garantie te geven dat ze minimaal 80.000 euro subsidie zouden krijgen.

In voorliggend voorontwerp van decreet houdend een Circusbeleid wordt sterker de nadruk gelegd op kwaliteit en financiering op basis van beleidsplannen. Daarmee worden de ateliers uitgedaagd om naast een kwantitatieve benadering hun werking vooral kwalitatief inhoudelijk en beleidsmatig te versterken en te verbreden, met de nodige aandacht voor de zakelijke kant. Dit met het oog op een nog sterkere atelierwerking in Vlaanderen. Ik kies er dus voor om in voorliggend voorontwerp van decreet geen minimaal garantiebedrag in te voeren. Voor de overgangperiode (2019-2020) worden de middelen ongewijzigd overgedragen.

Een voorlaatste algemeen punt is de bezorgdheid van de SARC over de commissieleden. Zoals de SARC terecht opmerkt vraagt het commissiewerk een grote tijdsinvestering en een gedegen kennis van het veld.

Ik deel deze bedenking en onderschrijf tevens de noodzaak aan voldoende deskundige commissieleden.

Als laatste algemene opmerking vraagt de SARC om ook voor gezelschappen structurele subsidiëring te voorzien.

De eigenheid van de werking van circusgezelschappen, de manier waarop geproduceerd wordt en producties nadien gepresenteerd worden is onvergelijkbaar met hoe dit in de kunstensector gebeurt. Circusgezelschappen hebben geen duidelijke ritmiek van jaarlijkse creaties en producties. Meerjarige projectondersteuning sluit momenteel beter aan bij de dynamiek van de meeste circuskunstenaars en -gezelschappen die zelden de cultuur hebben (en dat is ook internationaal zo) om zich te hechten aan één gezelschap. Een meerjarig traject maakt het alvast mogelijk om de artistieke kwaliteit te bevorderen en expertise op te bouwen inzake langetermijnplanning en professionalisering.

6.1.2 Punctuele opmerkingen

- De SARC merkt op dat artikel 3 geen definitie bevat van een Circuscentrum als steunpunt. Artikel 15 bepaalt de opdrachten van dergelijk Circuscentrum. Deze bepalingen zijn analoog aan de bepalingen uit het verzameldecreet cultuur waarmee de taken en opdrachten van de sectorale steunpunten geregeld worden. In deze zin is het hier bedoelde Circuscentrum eenzelfde soort organisatie als een steunpunt, zonder dat ze zo in de lijst van definities van artikel 3 geëxpliciteerd wordt. We vertrekken bovendien vanuit de taakstelling voor dergelijke organisaties, niet vanuit een definiëring.

- Op vraag van de SARC vervang ik in artikel 3, 1° de term 'jonglerie' door 'objectmanipulatie'. Deze term geeft een vollediger beeld van de discipline.

- De SARC vraagt om het begrip 'circuskunstenaar' uitgebreider te omschrijven of na te denken over een andere formulering zodat bepaalde categorieën niet ten onrechte kunnen in- of uitgesloten worden. Ik meen echter dat de term correct is en in de memorie van toelichting stel ik expliciet in punt 3.7 dat de term circuskunstenaar daar ruim dient geïnterpreteerd te worden.

- Op de vraag om de mogelijkheid om gehoord te worden als organisatie in de beoordelingsprocedure voor de structurele subsidies te veranderen van een plicht naar een recht wens ik niet in te gaan. Ik meen dat deze bijkomende stap in de beoordelingsprocedure voor alle indieners moet gelden.

- De vraag naar verduidelijking over de interpretatie van de aangehaalde passage uit artikel 13 is terecht. Voor deze verduidelijking verwijs ik naar punt 3.4 in de memorie van toelichting.

- De SARC suggereert om het criterium van een bereik van een breed en divers publiek bij de projectregeling voor creatie en spreiding te vervangen door een heldere definiëring van het beoogde publiek in het aanvraagdossier.

Ik blijf echter achter de initiële ruimere beleidsdoelstelling staan, namelijk een brede participatie van een divers publiek. Bovendien is dit slechts één van de vijf kwaliteitscriteria wat betekent dat een mindere score op één criterium niet automatisch tot uitsluiting van subsidie moet leiden.

- Bij alle subsidiemechanismen is sprake van kwaliteitscriteria, met uitzondering van de bepalingen met betrekking tot het Circuscentrum.

Daar wordt inderdaad een andere terminologie gebruikt en is er sprake van 'beoordelingscriteria'. De bepalingen voor het Circuscentrum werden aangepast naar analogie met de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de reglementering voor de drie grote sectorale steunpunten.

- Op de vraag van de SARC om in artikel 15,2° "onderzoek en kennisontwikkeling" te vervangen door "reflectie, onderzoek en kennisontwikkeling" kies ik ervoor om de kerntaken van het Circuscentrum maximaal af te stemmen met de kerntaken van de drie sectorale steunpunten en de functie "reflectie" hier niet op te nemen.

De formulering van deze kerntaken houdt niet in dat het Circuscentrum zich hiertoe dient te beperken. Bovendien wordt met het Circuscentrum een beheersovereenkomst afgesloten waarin eventuele taakstellingen, geënt op specifieke noden van de sector kunnen opgenomen of verfijnd worden.

- De SARC vraagt om, zolang er geen geformaliseerd onderwijs wordt aangeboden in Vlaanderen, de tussenkomst in het inschrijvingsgeld voor buitenlandse circusopleidingen te blijven voorzien.

Ik kies ervoor om, naast de studietoelagen die door onderwijs worden uitgereikt, de ondersteuning door ontwikkelingsgerichte beurzen te versterken. Deze moeten vooral de ontwikkeling van beloftevolle kunstenaars ondersteunen. Circustalent uit Vlaanderen krijgt hierbij ook de kans om, al dan niet internationale, bijscholingen en stages te volgen.

- Als laatste punctuele vraag stelt de SARC dat het mogelijk moet zijn dat actoren, voor zover initiatieven niet al deel uitmaken van reeds gesubsidieerde activiteiten, toegang zouden moeten hebben tot projectsubsidies.

Ik wil de grenzen tussen de verschillende subsidielijnen voldoende scherp houden. Organisaties die kiezen voor structurele ondersteuning kunnen aan de hand van de voorgeschreven functies een brede werking uittekenen, zoals bijvoorbeeld sociaal circus voor de circusateliers. Bovendien zijn er binnen andere decreten ook mogelijkheden om bijkomend middelen te zoeken in functie van bijkomende projectwerking, denk aan het Participatiedecreet of het decreet Bovenlokale Cultuurwerking.

6.2. Advies van de Raad van State

De Raad van State formuleerde een advies nr 64.315/3 op 24 oktober. Hieronder worden de verschillende opmerkingen overlopen (volgens dezelfde volgorde als in het advies) en wordt er aangegeven waar deze aanleiding geven tot aanpassingen. Waar de opmerkingen niet gevolgd worden, wordt daarvoor een argumentatie gegeven.

Deel "Strekking van het voorontwerp"

Dit onderdeel wijst op de strekking van het advies en het ontwerp van decreet en vereist dus geen verdere opvolging.

Deel "bevoegdheid van de Raad van State.

In dit onderdeel wijst de Raad van State er op dat zij niet bevoegd is om een advies uit te brengen over de artikelen 28 en 29 aangezien dit om teksten gaat die geen normatieve bepalingen inhouden.

Deel "Algemene opmerkingen"

- Punt 4.3. van het advies: De Raad van State maakt in het derde lid een opmerking inzake de uitbetaling van het saldo aan de organisaties zoals bedoeld in artikelen 11, 12 en 15, respectievelijk de werkplaatsen, de ateliers en het circuscentrum. De Raad van State wijst op artikel 11, eerste lid van de Wet waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt van 16 juli 1973 (Cultuurpact). Dit artikel bepaalt dat wanneer het gaat om erkende instellingen die activiteiten uitoefenen gericht op een gehele cultuurgemeenschap, het decreet moet bepalen dat de financiële tegemoetkoming van de overheden gelijktijdig omvat: (1) de subsidiëring van een kern van personeelsleden; (2) de jaarlijkse toekenning van een basistoelage voor de werking; en (3) de subsidiëring op grond van werkelijk gepresteerde activiteiten. De Raad van State vraagt om wat betreft dat derde punt nader te preciseren hoe er wordt rekening gehouden met de werkelijk gepresteerde activiteiten. We verwijzen in dit verband naar het feit dat de organisaties gevat door artikel 22, §2 een subsidieaanvraag moeten indienen en daarover jaarlijks dienen te rapporteren aan de hand van het werkingsverslag, zoals bedoeld in artikel 22, §2, 3°. Dit werkingsverslag laat toe om een uitspraak te doen over de werkelijk gepresteerde activiteiten en dus het te bepalen saldo. Een verdere precisering in het decreet is dan ook niet noodzakelijk.

Punt 4.4. van het advies: De Raad van State merkt op dat er over gewaakt dient te worden dat via de beheersovereenkomst geen nieuwe subsidievoorwaarden worden ingevoerd, en dat er op toegezien moet worden dat binnen de grenzen wordt gebleven van de regels en de beginselen die de uitoefening van de normatieve functie beheersen en die eraan in de weg staan dat een beheersovereenkomst meer inhoudt dan de praktische concretisering van bepalingen die door de daartoe bij of krachtens de Grondwet aangewezen organen tot stand zijn gebracht. Dat is inderdaad het geval. Via de beheersovereenkomst worden geen bijkomende subsidievoorwaarden ingevoerd. Deze beheersovereenkomst bevat een praktische concretisering van de bepalingen in artikel 15 van het decreet.

Deel "onderzoek van de tekst"

In punt 5.1, 5.2 en 5.3 stelt de Raad van State zich de vraag op basis van welke motivatie (gezien gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel) de rechtspersonen in kwestie activiteiten moeten hebben "in het Nederlandse taalgebied of in het Nederlandse taalgebied **en** het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad". D.w.z. dat een rechtspersoon met een maatschappelijke zetel in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die een instelling is die wegens haar activiteiten behoort tot de Vlaamse Gemeenschap maar enkel activiteiten heeft in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad niet in aanmerking zou komen voor subsidiëring.

Het moet inderdaad mogelijk zijn dat een circusorganisatie of -project dat enkel actief is in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad in aanmerking komt.

In navolging van het advies van de Raad van State werd de tekst van artikel 3, 10° en 12° van het voorontwerp aangepast waardoor zowel rechtspersonen met maatschappelijke zetel in het Nederlandse taalgebied als rechtspersonen met maatschappelijke zetel in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad in aanmerking komen voor een project- of werkingssubsidie.

Punt 6 van het advies. De Raad van State merkt op dat om vrijgesteld te worden van de aanmeldingsverplichting zoals vermeld in artikel 53, lid 2, a) tot f), van verordening (EU)

nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 men niet enkel moet voldoen aan de sectorspecifieke voorschriften van artikel 53 maar ook aan de algemene voorwaarden van hoofdstuk I ("Gemeenschappelijke bepalingen"), zoals blijkt uit de artikelen 3 en 53, lid 1, van verordening (EU) nr. 651/2014. In navolging van het advies werd artikel derde lid geredigeerd en werd een zesde lid aan het artikel toegevoegd.

Punt 7.1 van het advies. De Raad van State merkt op dat in artikel 8 van het voorontwerp van decreet de ontvankelijkheidsvoorwaarden 6° en 7° geen ontvankelijkheidsvoorwaarden zijn, maar eerder subsidievoorwaarden. In navolging van het advies van de Raad van State werd artikel 8 opgesplitst in twee paragrafen waarbij een onderscheid is gemaakt tussen ontvankelijkheidscriteria en algemene subsidievoorwaarden.

Punt 7.2. van het advies. De Raad van State merkt op dat de subsidievoorwaarde die er uit bestaat dat de aanvrager "de regels en principes van de democratie" toe te passen te vaag is. Bovendien zit dit ook vervat in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. In het artikel werd deze passage geschrapt uit de voorwaarde. Om gesubsidieerd te worden en te blijven dient de aanvrager dus het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens en de regelgeving over het welzijn van dieren toe te passen in de werking;

Punt 8.1. van het advies: De Raad van State stelt dat in artikel 10, § 4, van het voorontwerp elke aanvrager van werkingssubsidies vermeld in de artikelen 11 en 12 gehoord wordt door de beoordelingscommissie over het ingediende aanvraagdossier. De Raad van State vraagt waarom deze hoorplicht niet geldt ten aanzien van de aanvragers van projectsubsidies vermeld in de artikelen 13 en 14 van het voorontwerp.

De Raad van State is akkoord met de voorafgaande toelichting namelijk dat de hoorzitting wordt verplicht toegepast voor wat betreft de structurele subsidies van de werkplaatsen en de circusateliers omdat die een hele werking omvatten en telkens voor een periode van 5 jaar worden toegekend. Projecten zijn daarentegen kleinschaliger, van een kleinere budgettaire omvang, en jaarlijks aan te vragen. Gelet op het mogelijk aantal dossiers is het weinig opportuun om de verplichte hoorzitting ook voor de projectdossiers als een verplichting in te schrijven in het decreet.

De Raad van State stelt eveneens dat indien er geen andere verantwoording voorhanden is voor het verschil in behandeling tussen de aanvragers van werkingssubsidies vermeld in de artikelen 11 en 12 van het voorontwerp en, anderzijds, de aanvragers van de werkingssubsidie vermeld in artikel 15 van het voorontwerp er ook voor deze laatste categorie een hoorplicht moet worden voorzien.

Conform de gelijkschakeling van procedures voor de Vlaamse steunpunten wordt er voor het Circuscentrum ook geen hoorplicht voorzien. De commissie kan een aanvrager steeds uitnodigen voor een toelichting over het ingediende dossier.

Punt 8.2. van het advies: De Raad van State merkt op dat in de memorie van toelichting moet worden verduidelijkt dat in toepassing van artikel 10, §4 er enkel een hoorzitting zal plaatsvinden voor het uitbrengen van een preadvies. Dit werd in de memorie van toelichting aangepast.

Punt 9.1. van het advies: De Raad van State raadt aan om aan de verantwoording bij artikel 12,§1, tweede lid inzake het invoeren van een ondergrens van 10 000 deelnemersuren bij circusateliers, zoals neergeschreven in de nota aan de Vlaamse Regering ook moet worden opgenomen in de memorie van toelichting. De opmerking wordt gevolgd, de tekst werd toegevoegd aan de memorie van toelichting.

Punt 9.2. van het advies: De Raad van State merkt op dat het voor circusateliërs die minder dan 10 000 deelnemersuren realiseren moet mogelijk blijven om een aanvraag voor structurele subsidies in te dienen in het decreet jeugd en kinderrechtenbeleid van 20 januari 2012.

Deze opmerking wordt niet gevolgd. Het is immers de bedoeling dat circusateliërs zich voor structurele ondersteuning volledig richten op het circusdecreet en dan ook op basis van deze regelgeving worden beoordeeld. Het is daarom uitdrukkelijk de bedoeling om de structurele ondersteuning van circusateliërs uit het decreet jeugd -en kinderrechtenbeleid te halen gelet op het bestaan van het circusdecreet. Kleinschalige circusateliërs kunnen, omwille van de noodzakelijke fijnmazigheid van het landschap, onveranderd intekenen voor projectondersteuning op andere decreten, waaronder de projectregeling voorzien in het decreet jeugd- en kinderrechtenbeleid.

Punt 10. van het advies: Uit de artikelen 13, tweede lid, en 20, tweede lid, van het voorontwerp vloeit voort dat circusateliërs niet in aanmerking komen voor projectsubsidies voor de creatie en spreiding van circuskunstproducties en voor internationale reiskosten. De Raad van State vraagt hoe in het licht hiervan kan worden verantwoord dat zij niet in aanmerking komen voor de voormelde subsidies. Circusateliërs kunnen ook producties kunnen maken en daar eventueel mee kunnen reizen. Deze keuzes én bijhorende kosten kunnen de circusateliërs en de -werkplaatsen voorzien in hun beleidsnota en structurele subsidievraag. Voor de Raad van State is het verschil in behandeling die de ontworpen regeling doet ontstaan, hiermee verantwoord.

Punt 11. van het advies. De raad van State merkt op dat er een bijkomende verantwoording moet zijn voor het gegeven dat er slechts een circuscentrum kan worden gesubsidieerd, terwijl meerdere organisaties een aanvraag kunnen indienen. Om versnippering tegen te gaan is het uitdrukkelijk de bedoeling om de middelen bij een organisatie te centraliseren die de sector ondersteunt. Het is niet efficiënt om de middelen over meerdere organisaties te spreiden. Deze motivatie werd opgenomen in de memorie van toelichting.

Aanvullend merkt de Raad van State in punt 11 ook op dat artikel 18 derde lid van het voorontwerp er niet mag toe leiden dat een organisatie verder subsidie blijft ontvangen zonder dat andere kandidaat-organisaties de kans hebben gekregen om een aanvraag in te dienen. Artikel 18, tweede en derde lid is uitsluitend van toepassing indien er geen overeenkomst is gesloten met de voorheen gesubsidieerde organisatie of met een nieuwe aanvrager. Deze bepaling verhindert dus niet dat andere organisaties de kans krijgen om een aanvraag in te dienen voor een nieuwe beleidsperiode.

Punt 12. van het advies: De Raad van State merkt op dat uit de huidige formulering van artikel 23 eerste lid de indruk wordt gewekt dat ook bij de beoordeling van de beleidsnota van de organisatie vermeld in artikel 15 er een preadvies wordt geformuleerd. Dat is inderdaad niet het geval. Artikel 23 van het ontwerp van decreet en de memorie werden aangepast.

Punt 13. van het advies: In navolging van het advies wordt in artikel 22 §2 tweede lid verduidelijkt dat de datum van de indiening van de verslagen die door de Vlaamse Regering wordt bepaald, het artikel 22, §2 eerste lid, 3° van het voorontwerp betreft.

Punt 14. Van het advies: in navolging van de Raad van State wordt in artikel 24, §2 van het voorontwerp gepreciseerd dat de machtiging aan de Vlaamse Regering om de data te

bepalen voor het indienen van een aanvraagdossier enkel betrekking heeft op de artikels 19 en 20 van het voorontwerp. Artikel 24 van het ontwerp van decreet en de memorie werden aangepast.

7. Impactanalyse

Rekening houdend met het implementatieplan inzake het witboek open en wendbare overheid werd er voor dit ontwerp van Decreet geen afzonderlijke RIA opgemaakt.

7.1. Gemaakte keuze

Zoals eerder aangegeven onder 2.2. werden er in de aanloop naar de opmaak van dit ontwerp van decreet meerdere pistes overwogen. Zo werd er op 8 december 2016 een discussienota voorgelegd die een vergelijking maakte tussen de keuze om hetzij het bestaande Circusdecreet te wijzigen dan wel te integreren in het Kunstendecreet.

Op basis van het onderzoek kwam men tot de conclusie dat *'de Vlaamse circussector, op de traditionele circussen na, een jonge sector is in volle ontwikkeling die er sinds 2009 in is geslaagd om een eigen identiteit te ontwikkelen. Een apart decreet heeft hier ongetwijfeld gezorgd voor een beschermende omgeving. De positie binnen het ruime culturele veld is vandaag echter nog fragiel. De sector heeft een groot groeipotentieel. Ze moet daarom de komende jaren voldoende kansen krijgen om zich te ontplooien, te organiseren, te professionaliseren (zowel op artistiek als zakelijk vlak) en te profileren. Het versterkend effect van het sectordecreet dreigt echter verloren te gaan als het zou worden ontleed en in andere decreten geïntegreerd.*

Toch blijft de integratie van circus als kunstvorm in het Kunstendecreet (voor bepaalde onderdelen) een mogelijke optie voor de toekomst. Naar samenhang, structuur en dynamiek van het brede culturele veld biedt dit absoluut voordelen. Maar ook als het gaat over de transparantie en effectiviteit van het ondersteuningskader, kansen op creatie en (internationale) spreiding of de financiering van de circussector, draagt dit scenario opportuniteiten in zich.'

Waar er vertrekend vanuit deze conclusie voor gekozen werd om het bestaande decreet aan te passen was het, gelet op het groot aantal wijzigingen, logischer om te komen tot een nieuw ontwerp van decreettekst.

Nieuw in het decreet is de structurele ondersteuning van circuswerkplaatsen en van circusateliers. Tot op heden was dat niet het geval. Voor circusateliers valt de beperkte financiële ondersteuning vanuit het Circuscentrum weg. Dit geldt ook voor de structurele subsidies vanuit het decreet houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid. In plaats daarvan worden de subsidiemogelijkheden op een plaats samengebracht.

Voor het Circuscentrum worden de opdrachten verduidelijkt. De wijze waarop het Circuscentrum wordt gesubsidieerd wijzigt niet.

Projectmatig maakt het ontwerp van decreet meerjarige ondersteuning mogelijk voor creatie en spreiding van circuskunstproducties en voor festivals.

Individuele ontwikkeling van circuskunstenaars wordt via beurzen geregeld.

Internationale spreiding van circusproducties wordt administratief vereenvoudigd.

Overzicht wijzigingen

Huidig Decreet	Nieuw decreet
1-jarige projectondersteuning voor creatie	1 tot max. 3-jarige projectondersteuning voor creatie en spreiding
Nomadische tournees: ondersteuning voor tournee in Vlaanderen	<i>Zit geïntegreerd in de projectondersteuning voor creatie en spreiding</i>
Festivals met in hoofdzaak "circusproducties" Maximum voor 5 jaar	Festivals met in hoofdzaak "circusproducties" Maximum voor 3 jaar
Internationale spreiding van een circusproductie	Subsidies voor internationale reiskosten blijven behouden voor circuswerkplaatsen en circuscreatieprojecten
Beurzen voor internationale bijscholingen of voortgezette opleidingen (maximaal 10 artiesten per jaar)	Subsidiëren van ontwikkelingsgerichte beurzen voor circuskunstenaars. Dit kunnen zowel 'nationale' dan wel 'internationale' bijscholingen zijn.
subsiëring van opleidingen tot docent in de circuskunsten	<i>Zit geïntegreerd in de ontwikkelingsgerichte beurzen</i>
Ondersteuning van een Circuscentrum Subsidiëring voor 5 jaar	Ondersteuning van een Circuscentrum Subsidiëring voor 5 jaar Opdrachten afgestemd met opdrachten bovenbouworganisaties
Promotie van circuskunsten	Deze subsidielijn werd geschrapt
	Nieuw: Subsidiëring van circusateliers. Subsidiëring voor 5 jaar obv basisnorm en beleidsnota
	Nieuw: Subsidiëring van circuswerkplaatsen Subsidiëring voor 5 jaar obv beleidsnota

7.2. Administratieve lasten

Een meting van de administratieve lasten kan momenteel nog niet opgemaakt worden. De concrete procedures die de administratieve last bepalen worden verder uitgewerkt in de uitvoeringsbesluiten.

- Vermindering van de administratieve last zal hier alleszins in meegenomen worden als aandachtspunt.
- Tenslotte zal er bij de uitvoering ook nog gewerkt worden aan een verdere digitalisering van de processen wat zal uitmonden in een digitale dossierbehandeling (cf. doelstelling Radicaal Digitaal 2020).

7.3. Handhaving

De wijzigingen geven geen aanleiding tot aanpassingen in de handhaving van de regelgeving. Meerjarige werkingssubsidies worden toegekend op basis van een

beheersovereenkomst en jaarlijkse werkings- en financiële verslagen. Projecten worden na afloop verantwoord door een werkings- en financieel verslag.

Organisatie toezicht:

- De afdeling subsidiëren en erkennen (departement CJM) staat in voor de controle op de aanwending van de subsidies en de evaluatie van de gesubsidieerde projecten of organisaties.
- de personeelsleden die verantwoordelijk zullen zijn voor het toezicht binnen de afdeling, situeren zich binnen het team sociaal-cultureel werk en jeugdwerk
- Er is geen significante impact naar werklast inzake toezicht (procedures zijn nader te bepalen in het uitvoeringsbesluit)

8. Consultatie

Externe consultatie

Overlegmomenten wijziging Circusdecreet:

- Op 22 september 2015 vond een stakeholdersmeeting voor de Vlaamse circusateliers plaats. Deze meeting werd georganiseerd door Circuscentrum.
- Op 16 oktober 2015 en 18 februari 2016 vonden er denkdagen plaats met Circuscentrum, commissie en administratie.
- Op 1 februari 2016 was er overleg tussen administratie en de adviescommissie inzake de wijziging van het decreet.
- In totaal waren er 5 overlegmomenten tussen het Circuscentrum en de administratie namelijk op 17 december 2015, 4 mei, 2 juni, 18 augustus en 11 oktober 2016.
- In 2017 was er overleg met de circusfestivals op 9 februari en een sectoroverleg op 6 juni.
- Tenslotte vond er op 23 januari 2018 een overleg met de circusateliers plaats en op 1 februari 2018 een afsluitend sectormoment waarop de krijtlijnen van de wijzigingen werden voorgesteld aan de brede circussector, waarna de aanwezigen werden uitgenodigd om in discussie te gaan over een aantal van de voorliggende pistes.

9 Joker: Zie bijlage

Inzake het JOKER kan worden besloten dat er geen negatieve effecten zijn op kinderen en jongeren wat dit decreet betreft.

B. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1.

Artikel 1 verwijst naar de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 2.

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 3.

Dit artikel verklaart de begrippen die in dit ontwerp van decreet voorkomen:

1° In de definitie van circuskunst zoals opgenomen in het Circusdecreet van 21 november 2008 werd de beoefening van "jonglerie" vervangen door de term "objectmanipulatie" . Deze term geeft een vollediger beeld van de discipline.

2° De definitie zoals opgenomen in het Circusdecreet van 21 november 2008 werd behouden.

3° De definitie zoals opgenomen in het Circusdecreet van 21 november 2008 werd behouden.

4° administratie: behoeft geen verdere toelichting.

5° circuswerkplaats: behoeft geen verdere toelichting.

6° circusatelier: behoeft geen verdere toelichting.

7° deelnemersuren: behoeft geen verdere toelichting.

8° festival: behoeft geen verdere toelichting.

9° beleidsperiode: behoeft geen verdere toelichting.

10° projectsubsidie: onder projectsubsidies vallen allerhande initiatieven die in tijd en doelstelling beperkt zijn. Deze definitie is in overeenstemming met de definitie van projectsubsidie als vermeld in artikel 56, eerste lid, 3° van het decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof. Het project moet plaatsvinden in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

11° Algemene Groepsvrijstellingsverordening: behoeft geen verdere toelichting.

12° werkingssubsidie: werkingssubsidie wordt toegekend ter ondersteuning van de personeels- en werkingskosten voortvloeiend uit een structurele activiteit die een continu en permanent karakter vertoont. Deze definitie is in overeenstemming met de definitie van werkingssubsidie als vermeld in artikel 56, eerste lid, 1° van het decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof. De structurele

activiteiten moeten plaatsvinden in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

13° beurs: behoeft geen verdere toelichting.

14° beoordelingscommissie: behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 4.

Dit artikel bepaalt dat alle ondersteuningsvormen van dit ontwerp van decreet worden toegekend binnen de perken van de kredieten die jaarlijks worden ingeschreven op de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap. Het ontwerp van decreet kan slechts een beroep doen op de vrijstelling van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening als de aanmeldingsdrempels vermeld in deze verordening worden in acht genomen.

Artikel 5.

Naar analogie met de sectorale decreten in het beleidsveld cultuur wordt er uitdrukkelijk voor geopteerd om het doel van dit ontwerp van decreet in de tekst op te nemen.

Artikel 6.

Dit artikel vat de verschillende instrumenten samen waarin dit ontwerp van decreet voorziet.

Artikel 7.

De instrumenten opgenomen in dit ontwerp van decreet kunnen slechts een beroep doen op de vrijstelling van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening als alle voorwaarden van deze verordening worden opgenomen als subsidievoorwaarde.

Artikel 8.

§1. Bepaalt dat het aanvraagdossier aan alle ontvankelijkheidsvoorwaarden moet voldoen.

1° De aanvrager moet tijdig een projectdossier indienen. De specifieke timing wordt bepaald in het uitvoeringsbesluit.

2° Behoeft geen verdere toelichting.

3° De aanvrager moet over een rechtspersoonlijkheid met een niet-commercieel karakter beschikken. Concreet kan het bijvoorbeeld gaan om een vereniging zonder winstoogmerk (vzw), een vennootschap met sociaal oogmerk (vso) of een stichting van openbaar nut. Ook steden en gemeenten zijn te beschouwen als rechtspersonen met een niet-commercieel karakter.

De aanvrager moet gevestigd zijn in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Overeenkomstig artikel 127, § 2 van de Grondwet zal een instelling die gevestigd is in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad wegens haar activiteiten uitsluitend moeten behoren tot de Vlaamse Gemeenschap om voor subsidies in aanmerking te komen.

Subsidieaanvragen ingediend in het kader van artikel 19, namelijk de ontwikkelingsgerichte beurzen voor individuele kunstenaars, kunnen enkel door natuurlijke personen worden ingediend. Andere indieners zijn uitgesloten.

4° De aanvrager moet het Nederlands gebruiken in de communicatie met de overheid, vandaar dat het aanvraagdossier in het Nederlands moet zijn opgesteld.

5° Behoeft geen verdere toelichting.

Indien de organisatie deze verplichtingen niet nakomt, is de aanvraag onontvankelijk.

§2. Bepaalt dat elke organisatie die in aanmerking wenst te komen voor subsidiëring het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens dient toe te passen in de werking. Door het naleven van het EVRM als subsidievoorwaarde op te leggen, eist de Vlaamse Gemeenschap van gesubsidieerde organisaties dat zij de bepalingen die in dit verdrag zijn opgenomen respecteren. Daarnaast moeten deze organisaties voldoen aan de voorwaarden inzake dierenwelzijn. Deze voorwaarden staan beschreven in het Koninklijk Besluit van 2 september 2005. Daarnaast geldt ook de dierenwelzijnswet van 14 augustus 1986, zoals gewijzigd bij decreet van 13 juli 2018.

Artikel 9.

De administratie zal nagaan of de subsidieaanvraag aan alle ontvankelijkheidsvoorwaarden voldoet. Het zal het hoofd van de administratie (of zijn gedelegeerde) zijn die de beslissing over de ontvankelijkheid zal nemen.

Er wordt uitdrukkelijk bepaald dat de administratie haar beslissing digitaal meedeelt aan de aanvrager. Het Departement Cultuur, Jeugd en Media maakt voor een aantal subsidielijnen gebruik van de applicatie KIOSK, die ook voor deze subsidieaanvragen zal worden ingezet.

Artikel 10.

§1 bepaalt dat een beroep gedaan wordt op een vaste beoordelingscommissie voor de beoordeling van de subsidieaanvragen inzake de creatieprojecten, de festivals, de circusateliers en de circuswerkplaatsen. Die bestaat uit experts in de circuskunsten.

De beoordelaars worden aangeduid voor een periode van vijf jaar en kunnen maximaal twee opeenvolgende mandaten vervullen.

In §2 wordt een afzonderlijke beoordelingscommissie in het leven geroepen voor de beoordeling van het beleidsplan van het centrum zoals bedoeld in artikel 15.

§3 behoeft geen verdere toelichting.

§ 4 bepaalt dat organisaties die een subsidieaanvraag indienen voor ondersteuning van een circuswerkplaats (artikel 11) of een circusatelier (artikel 12) door de beoordelingscommissie gehoord worden over het aanvraagdossier. Deze hoorzitting moet gebeuren vooraleer de beoordelingscommissie haar preadvies formuleert.

Artikel 11.

§1 bepaalt dat circuswerkplaatsen voor vijf jaar worden gesubsidieerd en somt de elementen op die het aanvraagdossier moet bevatten.

Met het derde lid van §1 wordt bepaald dat circusateliers (artikel 12), organisaties die een projectsubsidie ontvangen voor creatie- en spreiding of voor de organisatie van een festival (artikel 13 en 14) en het Circuscentrum (artikel 15) niet in aanmerking komen voor een subsidie als circuswerkplaats.

§ 2 bepaalt de kwaliteitscriteria op basis waarvan de beoordelingscommissie de dossiers beoordeelt en de hoogte van het subsidiebedrag bepaalt.

1° betreft de plaats die de organisatie inneemt in het cultuurveld en meer bepaald in het circusveld en de wijze waarop ze zich verhoudt tot andere organisaties binnen dat veld. Dit zowel op landelijk maar ook internationale vlak.

2° behoeft geen verdere toelichting

3° er wordt van circuswerkplaatsen verwacht dat ze zich richten naar een brede groep van circuskunstenaars. Ze moeten daarbij oog hebben voor zowel de professionele als niet-professionele circuskunstenaars.

4° behoeft geen verdere toelichting

5° behoeft geen verdere toelichting

6° behoeft geen verdere toelichting

§ 3 bepaalt dat de subsidieaanvragen door een beoordelingscommissie worden beoordeeld. De mogelijkheid om een repliek in te dienen op de beoordeling wordt omschreven.

§ 4 behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 12.

§1 Voor de subsidiëring van circusateliers wordt een vijfjarige planningstermijn gehanteerd. De elementen die het aanvraagdossier moet bevatten worden opgesomd. Een circusatelier komt pas voor subsidiëring in aanmerking mits het ook aantoonde dat het in het voorafgaande jaar 10 000 deelnemersuren aan circuseducatie realiseerde.

Met het tweede lid van §1 wordt bepaald dat circuswerkplaatsen (artikel 11), organisaties die een projectsubsidie ontvangen voor creatie- en spreiding of voor de organisatie van een festival (artikel 13 en 14) en het Circuscentrum (artikel 15) niet in aanmerking komen voor een subsidie als circusatelier.

§ 2 bepaalt de kwaliteitscriteria op basis waarvan de beoordelingscommissie de dossiers beoordeelt en de hoogte van het subsidiebedrag bepaalt.

§ 3 sluit circusateliers uit van structurele subsidiëring binnen het decreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid.

§ 4 bepaalt dat de subsidieaanvragen door een beoordelingscommissie worden beoordeeld. De mogelijkheid om een repliek in te dienen op de beoordeling wordt omschreven.

§ 5 behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 13.

Er worden projectsubsidies voor creatie toegekend. Deze projectsubsidie voor circuskunstproducties omvat zowel de creatie als de spreiding van een productie. Een circuskunstproductie kan gedurende maximaal drie opeenvolgende jaren worden gesubsidieerd.

Met het tweede lid wordt bepaald dat circuswerkplaatsen (artikel 11), circusateliers (artikel 12), organisaties die een projectsubsidie ontvangen voor de organisatie van een festival (artikel 14) en het Circuscentrum (artikel 15) niet in aanmerking komen voor een subsidie zoals bedoeld in dit artikel.

Het derde lid van het artikel somt de voorwaarden op waaraan de projecten moeten voldoen en op basis waarvan ze worden geadviseerd door de beoordelingscommissie.

De punten 1° tot 3° behoeven geen verdere toelichting.

4° Binnen deze projectlijn maken creatie en spreiding deel uit van de projectaanvraag. De organisatie geeft in haar dossier aan wat de vooruitzichten zijn op spreiding van haar productie.

5° behoeft geen verdere toelichting.

Het vierde lid behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 14.

Dit artikel bepaalt dat enkel de festivals waar de presentatie van circuskunstproducties centraal staat in aanmerking komen voor subsidies. Een festival kan voor maximaal drie jaar worden gesubsidieerd. Er kan nadien een nieuwe subsidieaanvraag worden ingediend.

Met het tweede lid wordt bepaald dat circuswerkplaatsen (artikel 11), circusateliers (artikel 12), organisaties die een projectsubsidie ontvangen voor creatie- en spreiding (artikel 13) en het Circuscentrum (artikel 15) niet in aanmerking komen voor een subsidie als festival.

Het derde lid somt de voorwaarden op waaraan de festivals moeten voldoen en op basis waarvan ze worden geadviseerd door de beoordelingscommissie.

Het vierde lid behoeft geen verder toelichting.

Artikel 15.

Het eerste lid vermeldt het doel van het Circuscentrum. Er wordt een structurele werkingssubsidie ingesteld voor deze organisatie.

Het tweede lid vermeldt de kerntaken van het Circuscentrum.

De overige leden behoeven geen verdere toelichting.

Artikel 16.

De aanvraag voor een werkingssubsidie als Circuscentrum wordt ingediend voor de volledige beleidsperiode van vijf jaar. De aanvraag omvat het inhoudelijk en zakelijk beleid van de organisatie waarin de visie, de doelstellingen, begroting en de werking van de organisatie worden geformuleerd.

Het tweede lid van het artikel bepaalt de beoordelingscriteria die van toepassing zijn voor de toekenning en de bepaling van het bedrag van de subsidie-enveloppe.

Artikel 17.

De eerste twee leden bepalen dat met de organisatie een beheersovereenkomst wordt afgesloten voor vijf jaar en dat naar analogie met de andere sectorale steunpunten.

Het derde lid bepaalt de bepalingen die in de beheersovereenkomst moeten opgenomen worden.

Uiteraard kunnen via de beheersovereenkomst geen bijkomende subsidievoorwaarden worden ingevoerd. Deze beheersovereenkomst bevat een praktische concretisering van de bepalingen in artikel 15 van het decreet.

Artikel 18.

Behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 19.

§1 bepaalt de wijze waarop individuele circuskunstenaars een aanvraag voor een beurs kunnen indienen. De elementen waarop de aanvraag wordt beoordeeld worden opgesomd. Opleiding in het kader van formeel onderwijs komt niet langer in aanmerking voor ondersteuning.

§2 Beurzen kunnen worden aangevraagd voor bijscholing, stages e.a. vormingsactiviteiten in het binnenland, maar ook in het buitenland. De subsidies worden opgesplitst in kosten voor studie en verblijf. Indien de opleiding plaatsvindt in het buitenland dan worden daar ook de reiskosten aan toegevoegd.

§3 behoeft geen verdere toelichting.

Deze dossiers worden niet aan een beoordelingscommissie voorgelegd.

Artikel 20.

Dit artikel geeft het kader waarin de aanvragen voor subsidiëring van een internationale reiskost van een circuskunstproductie moeten passen.

Alleen circuscompagnieën, -organisaties en -werkplaatsen die een circuskunstproductie creëren kunnen van deze tussenkomst genieten.

De kwaliteitscriteria waaraan de aanvraag moet voldoen worden opgesomd.

Deze dossiers worden niet aan een beoordelingscommissie voorgelegd.

Artikel 21.

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 22.

§1. Het algemene betaalprincipe voor projectsubsidies toegekend op basis van artikel 13, 14, 19 en 20 in uitvoering van dit ontwerp van decreet, is de ter beschikkingstelling van een voorschot en saldobetaling na afronding van het project.

§2. Het algemene betaalprincipe voor werkingssubsidies toegekend op basis van artikel 11, 12 en 15 in uitvoering van dit ontwerp van decreet, is de ter beschikkingstelling van twee voorschotten in de loop van het werkjaar en een saldo na afronding van het toezicht. Wegens de toepasselijkheid van artikel 11 van de cultuurpactwet van 16 juli 1973 is uitdrukkelijk bepaald dat de subsidie bestaat uit een kern van personeelsleden, een jaarlijkse basistoelage voor de werking en een subsidiëring op grond van werkelijk gepresteerde activiteiten.

§3 bepaalt dat binnen de perken van het krediet dat goedgekeurd is door het Vlaams Parlement deze werkingssubsidies kunnen aangepast worden aan de gezondheidsindex. Voor het gedeelte werkingskosten van de subsidie-enveloppe, wordt het prijsindexcijfer beperkt tot 75 percent tenzij de Vlaamse Regering een ander percentage bepaalt.

Artikel 23.

Het eerste lid van dit artikel bepaalt de data van indiening, preadvies voor zover dit van toepassing is, definitieve advies en beslissing m.b.t de subsidieaanvragen van circuswerkplaatsen, circusateliers en Circuscentrum.

Het tweede lid van dit artikel bepaalt de data van indiening, advies en beslissing m.b.t de subsidieaanvragen van creaties en festivals.

Artikel 24.

§1 regelt de mogelijkheid voor circuswerkplaatsen, circusateliers en het Circuscentrum om een reserve of overdracht op te bouwen conform de bepalingen van het Rekendecreet. Meer bepaald zijn de regels van toepassing die zijn opgenomen in de artikelen 5 tot en met 8 van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2013 betreffende de algemene regels inzake subsidiëring.

Bedoeling is dat organisaties hun werking of project over meerdere jaren kunnen plannen zonder dat dit problemen geeft bij de subsidieverantwoording. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk om aan het begin van de subsidieperiode een reserve op te sparen die een grotere uitgave mogelijk maakt aan het einde van die periode.

In §2 worden de delegaties aan de Vlaamse Regering bepaald die van toepassing zijn op de aanvragen voor ontwikkelingsgerichte beurzen en de internationale reiskosten.

Artikel 25.

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 26.

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 27.

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 28.

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 29.

Bepaalt de overgangsmaatregel voor de vier circusateliers die worden gesubsidieerd krachtens artikel 11 van het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid. Aangezien zij vanaf 1 januari 2019 geen subsidies meer zullen ontvangen in dit decreet worden de bedragen van deze vier ateliers in het Circusdecreet ingeschreven. Deze bedragen zijn van toepassing op 2019 en 2020. Het bedrag van vzw Woesh, die facultatief wordt gesubsidieerd, wordt eveneens voor 2019 en 2020 in het Circusdecreet vastgelegd.

Artikel 30.

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 31.

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel,

Sven GATZ